

nimis tamen falsitatis haec convincantur ipso effectu; cum vivat, vigeat, floreat Papa post Lutheri cineres etc. Quid ad haec medicas ille, ut Pseudo-Propheticæ fabem Lutheri absterget? « Prædictum quidem », inquit, « Lutherus, fore, ut sicut fumus omnia Papæ evanescant: ubivis autem terrarum id futurum non prædictit. » Καὶ τόποι! Λύτεροι! Hoc nempe est specimen palmarum landatissime illius artis interpretatio Lutherano-Calvinistico-Quodlibetica! « Si Lutherus mortuus fuit mors Papæ », hic profecto non uno tantum loco, sed ubique extinctus est, nisi forte medieus hic dixerit, mortem non extinguevit vitam ubique, sed tantum in uno loco, adeoque posse mortuum alibi vivere. Tam ergo verum fuit hoc Lutheri vaticinium, quam omnes ejus Evangelium, ac vice versa. Tali autem vati quis prudens in re ultra credat?

Ad CAPUT XVI.

Nota decima tercia est, confessio adversariorum. De hac ubi sat dictum, contra Gerhardum. Amesius autem hoc solum regerit: « Ecclesia igitur illa, que adversarios habet pervercias, malignos, virulentos, maleficos, diabulos, non erit vera Ecclesia. » Hoc nempe etiam est illatum ope inclite illius Quodlibetica! Equidem pro me tarditate assequi non possum, quonodo ex hoc, quod tanta sit vis veritatis, ut etiam adversarios cogat interdum sibi testimonium dare, juxta illud Deuter. xxxii. v. 31. Non est Deus noster ut Dū eorum, et nimici nostri sunt iudices. Quomodo, inquam, ex hoc inferatur, veram Ecclesiam non habere adversarios malignos; aut eam non esse veram Eccle-

siam, que habet adversarios diabulos. Qui potest capere capiat.

Ad CAPUT XVII.

Decimaquarta nota est infelix exitus eorum qui Ecclesiam oppugnant, Pharaonis, Antiochi, Herodis Ascalonitæ, Neronis, Domitiani, Diocletiani, Maximiani, Simonis Magi, Manichei, Montani, Arii, Juliani, Valentis, Nestorii, Hunerici, Anastasi, Lutheri, Zwinglii, Carolstadii, Calvini etc. Amesius: « Infelicitas ejusmodi hominum non semper apparet mundo ». Sic est; multa enim reservantur sæculo futuro, ne fides resurrectionis nutet apud moltos, ait S. Chrysostomus. At numquid sufficit id apparuisse in exemplis a Bellarmio adductis? Quod deinceps ad Foxum Calvinianum, hoc est, nullus fidei hominem, et ad Thuanum modicæ fidei historicum, nos remittit Amesius, ut inde « non inutilē notam, documentum vel admonitionem capiamus », non refutationem, sed risum meretur.

Ad CAPUT XVIII:

Ultima nota est felicitas temporis iis collata, qui Ecclesiam defendentur. Vide recognit. num. 12. Numquam enim Catholicæ Principes ex animo Deo adhaeserunt, quin faciliter de hostibus triumpharint, ut præter Vt. Test. Heraclio constat de Constantino M. Theodosio, Honorio, Justiniano, Carolo V. aliquis innumeris. De quibus copiose Thomas Bozios, et Joannes Eusebius Niemergius in Theopolitici lib. II. Ubi id non modo exemplis, sed et rationibus præclare illustratur.

VINDICÆ

PRO LIBRO PRIMO

DE CLERICIS

Ad CAPUT I.

Hoc vero dixerim, si omnino gratis largi-remur, id nomen non a Christo, sed a con-cilio et Patribus impositum fuisse; quod tamen minime probatur. Nam tres ex omni-bus Patribus hebreicas lingue peritissimi, Origenes, Epiphanius, Hieronymus, illud Hierem. XII. vers. 13. *Cleri corum non pro-derunt eis*, aperte interpretantur de ordinis Ecclesiastici ministris. Sed hæc Amesius non curat, quin potius, cum non constet Spiritus S. ita loqui, putat « ex græci interpretationis errore iudendi ansam Patres captasse. » Neque etiam Tertullianum vetustissimum et doctissimum scriptorem curat Amesius, im-pie pronuntiant: Hoc nomen « clerici », ut et « Sacerdotis, altaris, meriti etc. », similesque « phrases incommodes » (Lutherano-Calvinisticae novitati). « præter Scriptura-stylum, cum prejudicio veritatis, et Ecclesie periculo, tum temporis » (altero post Chri-stum seculo) « in Ecclesiam irrespisse. » Sed hæc impia novandi libido vel maxime confirmat Catholicam doctrinam apud quen- vim pluvium.

At obiicit cum Calvinio Amesius: « Tota Ecclesia in Scriptura, clerus appellatur. I Petr. v. vers. 3. Ergo inique appropriatur ejus Ministris. » Resp. 1.: Probabile est, cleri appellationem a S. Petro positam, ad eos tantum referendam, qui proprie « cle-rici » vulgo vocantur; ita ut Episcopi ibi moneantur, in pascendis laicis caverent turpe luerum, sed in clericis regendis (qui proprie Episcoporum ministri erant) fugere domi-nandi cupiditatem. Resp. 2.: Sine dubio S. Petrus allusit ad Levitas, qui Num. xviii. vers. 20 et Deut. xviii. vers. 2. dicuntur esse de sorte Domini, et Dominus dicitur eorum pars et hereditas: Levitis autem nunc re-spondent soli Ecclesie ministri. Resp. 3.: Potest appellatione cleri diversa ratione cum

Ecclesie universæ, tum solis Ecclesiæ ministrii convenire : Ecclesia sors est et hæreditas Christi, quia eam sanguine suo acquisivit : simul tamen certa quedam Ecclesiæ portio Ministerio altaris consecrata, magis propria ratione sors et hæreditas Christi dici potest : Sicut et Synagoga passim hæreditas Domini vocatur, et tamen Num. XVI. vers. 8, et 9, dicit Moses ad Core : *Audite, filii Levi: Num parum vobis est, quod separavit vos Deus Israel ab omni populo, et juxxit sibi; ut servaretis ei in cultu tabernaculi, et staretis coram frequenta populi, et ministratis ei?* Quia hie verbosè replicat Amesius, mera logomachia sycophantica sunt.

Ad CAPUT II.

Ad creationem Episcoporum et aliorum ministrorum (præseruum curam animarum habentium tria fore concurrunt ex communione Catholicorum sententia, ait Bellarminus. 1. Elecțio late sumpta, qua est designatio personæ certæ ad officium Ecclesiasticum. 2. Ordinatio seu consecratio, quæ certo ritu ab Episcopo inungitur et consecratur. 3. Missio, seu vocatio, qua jurisdictionem tribuit, ac re ipsa Pastore facit. Multa Amesius hic carpit. 1. « Turbari », ait, « questionem, dum proponitur sub appellatione institutionis, et tamen explicatur sub nomine creationis. » 2. ait : « Institutionis aut creationis constitui tres partes, qua partium naturam non habent. Vocatio idem est, quod institutio aut creatio. Electio etiam nihil aliud est, quam essentialis modus vocationis ordinariæ. 3. Ordinatio male describitur per ceremoniam unctionis, nisi admodum impræter utrumque vocabulum accipiat. 4. Post electionem et ordinacionem legitimam nulla vocatio aut missio generaliter est expectanda, neque potest intelligi quid vocationis desit Ministeri electo ordinato. » Ita Amesius, sed male; ut prouide omnia ab eius confusione et æquivocatione vindicentur, et ex communi Theologorum et Canonistarum doctrinae declarentur:

§. UNICO.

Prenotantur nonnullæ; et status controversie proponitur.

Notandum I. electionem ad Prelaturam vel officium ecclesiasticum tripliciter accipi. 1. Latissime, pro quacumque vocatione aut

institutione ad beneficium, ut cum cap. 31. de electione : Collatio canonici, electio dicatur, cum potius creatio canonici dici debet. Et cap. 34. ibid. nomen electionis pro presentatione usurpatum, cum populo jus eligendi, id est, presentandi aut nominandi tribuitur. 2. Lata acceptance, beneficium electivum dictrum omne id, ad quod aliqui iuri tribuitur per suffragia et alterius confirmationem. 3. Stricte et proprie definitur a canonistis in tit. de electione : « Personæ idoneæ ad Ecclesiæ vacantes Pastoralem dignitatem canonica vocatio. » Nota II. Electionem in secunda acceptione differre 4. a postulatione, præcipue quod postulatio initiat gratię; hoc est, per postulationem aliquis presentatur superiori, ut ex gratia illius dispensative instituere velit: Electio autem innititur iuri, ita ut superior electum confirmare tenetur: Personæ enim, quæ propter aliquam inhabilitatem (modo non criminosa) eligi nequeunt, postulari possunt. 2. A presentatione differt, quod haec possit fieri a laico etiam patrōno, qui solo presentat a se nominatum superiori ecclesiastico, a quo debet canonice institui. 3. A libera collatione seu provisione; quia per electionem non acquiritur jus in re, et quasi dominium beneficij, sed tantum jus ad rem, postquam electio acceptata est: at per collationem acquiritur quasi dominium et jus reale ad beneficium. 4. A nominatione, quia per hanc non acquiritur jus nominati, sicut per electionem, si acceptata sit. Nota III. Consecrationem esse nimis diversam ab omni electione, institutione, missione, etc. Sic enim S. Hieronymus sacerdotio initiatus fuit, eti nullum unquam munus Ecclesiasticum, et curam animarum subierit, sed monachum similem erigit, immo ne quidem sacram celebrabit. Nota IV. Nomen institutionis subinde late accipitur pro quavis creatione ministeriorum, uti hic initio cap. 2. accipit Bellarminus. Stricte autem sumpta institutio juxta Canonistas est: Concessio Ecclesiæ, seu beneficii clericu nominato vel praesentato a patrōno. Sicut enim beneficia sunt triplicia, scilicet patronata, electiva, et collativa; ita tribus modis acquiruntur; vel 1. per superioris institutionem, precedente presentatione; vel 2. per superioris confirmationem, præiente electione vel postulatione; vel 3. per liberam collationem seu provisionem.

His prænotatis facile evanescunt nebulae

DE CLERICIS.

ab Amesio excitatae, ac præcipue quod quarto loco ait: Nam etiam juxta proximam Lutheranorum et Calvinistarum in Germania passim usitatam, habent subinde Patroni Catholici ius presentandi Parochum Lutheranum vel Calvinistam; cui deinde superintendentes aut ministri manus imponunt, ac sine dubio (sua opinione) dant potestatem predicandi purum verbum juxta Lutherum vel Calvinum, et sacramenta administrandi: Hanc enim a patrono laico (præseru si Catholice sit) nequeunt accipere.

Controversia igitur jam est: Penes quos sit tam ordinatio, quam electio et vocatio seu missio ministrorum Ecclesiæ? Lutherani et Calvinistæ plerique docent: Electionem et vocationem jure divino ad Ecclesiæ universam spectare, et ordinationem ad Pastores nomine totius Ecclesiæ. E contra Catholicorum summam consensione docent: Jus Episcoporum ordinandi et vocandi, ad plebem nullo modo pertinet: juxta autem eligendi fuisse aliquando et aliquo modo pene populum, sed Pontificum coniunctio, non legé divina. Amesius rejicit, quod dictum est de summa consensione Catholicorum, ac objicit Parisienses; qui testantur contrarium in lib. de Eccles. et polit. potestate. At iam supra monui, Amesium fallere aut falli, dum nobis nomine Parisiensem aut Sorbonicorum producit Simonem Vigorium, non Theologum, non Catholicum, sed jurisconsultum et schismaticum.

Ad CAPUT III.

Ordinationem seu consecrationem Ministeriorum ad solos Episcopos pertinere probat Bellarm, hoc cap. I. Quia Moses Sacerdos et Pontifex solus ordinavit et consecravit Aaronem et filios ejus sacerdotibus primos Vetus Testamenti. II. In Novo Testamento ubi enique mentio fit manus impositionis, semper Apostolus ceterisque Episcopis, numquam vero plebi tribuitur. Acto. vi. vers. 6. I Timoth. iv. vers. 14. ubi licet presbyterio tribuantur manum impositionem, tamen omnium fere interpres consensus intelligitur Episcoporum cœfus. Amesius hoc fatetur; sed pro consueta sua modestia subiungit: « Patres id facere sine ratione, et contra Scripturæ phrasim ac usum. » III. Idem patet ex canon 1. Apostol. canon. 4. cone. Nicæni, allusio concilii et Patribus prope innumeris. Quibus accedit IV. Perpetua et

universalis Ecclesiæ praxis; ita ut a saeculo non sit auditum, quod Episcopus a non Episcopo ordinetur.

Amesius hic in meridie easciens, multas more suo, ponit antitheses, omni rationum nervo destitutas, ac satis insulsa et contumeliosa, quæ nec recitationem, nedum responsionem merentur. Objicit deinde 1. « Hieronymum a Bellarm. citatum cap. 4 ». Sed in hoc cap. nullum verbum legitur. Et quod cap. 15. ex S. Hieronymo referatur: quod primis Apostolorum temporibus communi presbyterorum consilio gubernata sit Ecclesia, nihil ad rem facit, ut infra constabit. 2. ait: « Quomodo potuerunt Episcopi primi ab Episcopis ordinari? » Resp.: Ab Apostolis ordinati sunt; erant enim illi eminentes Episcopi quoad jurisdictionem, formaliter quoad charitatem. Objicit 3. cum Calvinus: « Fatalem veros a veris Episcopis, hoc est, reformatis senioribus ordinariæ ordinatis esse, sed nomine Ecclesiæ, cui ordinantur ». Resp.: Tribus modis intelligi potest, Pastores a Patribus ordinari nomine totius Ecclesiæ. 1. Quo modo nomine totius corporis oculus videt, lingua loquitur etc. Et in hoc sensu potest admitti quod dicunt. Neque hoc admissio sequitur (quod contendit Amesius) potestatem ipsam ordinandi esse aliquo modo originaliter in tota Ecclesia. Oportet enim hic manere in analogia corporis et membrorum, non vero transire ad animam, ut inepit facit Amesius. 2. Ut in ipso populo, sit vera potestas ordinandi, ita ut quibus de populo id possit. Sed hoc neque juxta Calvinum admitti potest, qui lib. iv. cap. 3. §. 16. ait: « Perpetuum usum Apostolorum præcepti vice esse debere, ut non ab illo et plebe manum impositio fiat. » Sed Amesius ad Independentium pronus supra suum magistrum sapit, dum ait: « In defectu idoneorum presbyterorum posse id non presbyteris mandari ». 3. Ut in populo sit potestas jurisdictionis, ita ut imperare possint Patribus, ut certis hominibus a se assignatis manus imponant. At hoc dicunt neque, cum populo non competit jurisdictione ecclesiastica, ut infra patet.

Ex haec dictis, contra hæreticorum quoscumque cœtus, et potissimum contra Lutheranos et Calvinistas irrefragabiliter infertur, apud eos non possit esse veram Ecclesiam. Non enim consentur veri Patribus, sed lupi, qui non sunt per manus impositionem a veris Patribus ordinati, ut fate-

tur loc. cit. Calvinus : Sed ipse Calvinus, cum Luthero, Zwinglio etc. non fuerunt a veris Pastoribus ordinati Episcopi, sed tantum presbyteri : Ergo nec illi qui primis successere, et ab iis ordinati sunt, fuerunt veri Pastores. At Ecclesia sine Pastoribus esse nequit, ut fatetur Calvinus loc. cit. §. 4. Ergo apud Lutheranos et Calvinistas non est vera Ecclesia. Hoc argumento S. Hieronymus dial. contra Luciferi, apertissime confutavit quemdam Hilarium heresiarcham: Eo quod ipse diaconus existens non potuerit ordinare sacerdotes, sine quibus Ecclesia esse nequit. Idem argumentum valde torquet nostros sectarios; unde varia, sed vanissima excogitarunt effugia, ut 4. Quod presbyter non differat ab Episcopo, de quo infra. 2. Quod electio (quam a missione seu vocatione negant distinguui) jure divino sit penes populum fidicem, et consequenter etiam ordinatio; de quo alibi videbimus. 3. Amesius et alii communiter dicunt: « Ritum impositionis manuum non esse absolute necessarium ad esse pastoris, non magis quam coronatio ad esse regis, aut celebratio ad esse nupciarum ». Resp.: Neg, assumptum. Sed probat 1. Quia juxta Bellarm, lib. i. de Ecc. c. 10. « Baptismus exterius non requiritur, ut quis sit de Ecclesia. Ergo neque impositio manuum est magis necessaria ad ministerium ». Resp.: Dissimilato antecedente (in quo pervertitur dictum Bellarmino) negatur sequela; quemam enim ibi connexio? Qui dubitet, plus requiri, ut quid sit oculus aut cerebrum, quam ut sit humor, capillus, etc. in corpore animato? Amesius 2. ait: « Baptismus propter necessitatem valide conferunt a quovis Christiano : Ergo et ordinatio ». Resp.: Disparitas est luculenta, illud enim sacramentum singulare est ad salutem necessarium : hoc vero per se loquendo, nulli. Amesius 3. Juxta Bellarm. « Non est necessaria legitima electio (sub qua etiam continetur ordinatio) ad hoc ut Pape habeatur obedientia tamquam Christi Vicario, sed sufficit haberi pro tali. Ergo licet primi reformatores non fuissent rite ordinati, tamen cum illi eorumque successores ab Ecclesiis habiti sint pro veris Pastoribus, sufficit hoc ad Ecclesiam in suo statu conservandam ». Resp. 1. Falsarie affingit Bellarmino, quod ordinatio contineatur sub electione. 2. Disparitas nimis clara est inter Pastorem habentem titulum coloratum, cui ideo subdit bona fide credentes esse

verum Pastorem, jure tenentur obedire; et inter sectarios, qui pessima fide sibi arrogant Ecclesiae indefectibilis non reformationem, sed deformationem. Amesius 4. : « Juxta Papistas, simplex sacerdos potest ex commissione Papa Confirmationis sacramentum, et subdiaconatum conferre: quidni etiam sine concessione Papa, sed necessitate jubente, etiam Sacerdotium? » Resp.: Illud probat usus Ecclesiae, hoc improbat; et pro heresi habuit jam ante 1200. annos. Porro contra hoc disputare, est insolentissime insanie, juxta S. Augustin. Amesius 5. : « Episcopus semel consecratus etsi fieret hereticus aut schismaticus, adhuc potest valide ordinare, ut communiter sentiant Doctores: An vero quisquam tam excors est, ut putet in tali nebulae ab Ecclesia praecise plus esse potestatis ad ministros instituendos, quam in omnibus fidelibus Ecclesiae Christi? » Resp.: Mirum non est, quod Episcopus excommunicatus, ob characterem indelebilem possit valide consecrare Eucharistiam, Sacerdotes ordinare etc., quo caret universa multitudo laicorum, et devotus femineus sexus. Amesius 6. : « Esto quod hoc ordinarie fieri nequeat; cur tamen fieri nequit, cum Ecclesia generali apostasia opprimitur ». Resp.: Satanicum illud commentum de apostasia universalis aperte repugnat promissioni Christi. Quodsi particulares Ecclesie deficerent, dia carendo veris Episcopis et Sacerdotibus, facile aliunde provideretur, ut in prima conversione singularium gentium ad fidem factum est. At necdum quiescit Amesius, sed putat se robustiorem nostro Achillem opponere: « Sacerdotibus », inquit, « Pontifici in sua ordinatione destinatur. 1. Efficiente causa principali et necessaria, hoc est, Christi institutione. 2. Materia, quia plerique omnes juxta canones Apost. sunt incapaces ministerii Ecclesiastici. 3. Forma, que apud Papistas est puerilis aut scenicus ludus. 4. Fine, quia sacrilega personali Episcopi verba (Accipe potestatem, etc.) nihil habent cum officio Christiani Pastoris commune. 5. Objecto, quia nulli particulari Ecclesie ordinantur, sed indeterminante et sine titulo. 6. Adjuncto necessario, scil. examine pravio. 7. Fundamento unice ordinatio justa, scil. legitima electione Ecclesie? Ergo Papista nullos habent Pastores recte ordinatos, adeoque juxta Bellarmini sequentiam, nullam veram Ecclesiam. » Respondeo: Haec blasphemia calumna, ut simplici affir-

matione fulcitur, ita simplici initiatione hoc loco evertitur: alibi vero contraria fundamenta a nobis jacientur.

Ad CAPUT IV.

Missionem Ministrorum non esse populi sed Episcoporum, probatur: Tum quia Ecclesiastica jurisdictione non est in ipso loco fidicium, sed in Capite, hoc est, in Papa, et Episcopis: Tum quia nusquam legitur in SS. Scripturis ea potestas tradita a Christo nisi Apostolis: Tum quia idem constat ex consuetudine Apostolorum, ut fatentur Magdeburgenses cent. 1. lib. II. cap. 2. primos Episcopos ab Apostolis institutos: Tum quia electio et nominatio non pertinent jure divino ad populum, ut infra patebit: Ergo multo minus missio, seu collatio potestatis pastoralis seu jurisdictionis. Contra hoc insurgit Amesius, atque 1. « Male confundit missio et vocatione. Missio enim in Scriptura nusquam significat vocationem ordinariam, que per homines in alium derivatur. » Quia vero facile vidit, objici posse illud Rom. x. vers. 15. *Quonodo predicabuit, nisi mittatur?* « suppone, inquit, (ex Cajetano) a Deo ». Resp.: Falsum est, missionem cum vocatione male confundi. Nam sine dubio omnes legitimi Pastores, sicut vocati a Deo, ita et missi a Deo sunt missio et vocatione ordinaria. Ut enim ex S. Hieronymo recte notat P. Cornelius in illud: « Apostolus non ab hominibus, neque per homines etc. » quadruplex est missio. 1. Est a Deo solo, ut fuit Moysis, Christi, Apostolorum etc. 2. A Deo per homines, ut Ioseph. 3. Per homines tantum, ut cum per amicos ex carnali affectu quis ad Praelaturam intruditur. 4. A scipio, ut de Pseudo-Prophetis dicitur: *Non mittebam eos, et ipsi eurentur.* Et modo verificatur de hereticis. Unde liquet, omnes ordinari et legitimate vocados, esse vocatos a Deo per homines. Amesius 2. : « Nulla jurisdictione exercetur in vocatione Ministrorum, quia medium non datur inter ordinacionem et electionem ». Resp.: Petit principium in hac ratione, que est sine dubio falsa. Quonodo enim rex aut patronus laicus presentans in pastorem personam aliquam idoneam, in eum transferre potest jurisdictionem sacram, qua ipsomet caret? Amesius 3. : « Juxta Bellarm. et Scholasticos communiter, jurisdictione duplex est, exterior et interior. Prior a Christo solo

Ad CAPUT VII.

An jus eligendi Ecclesia Pastores et Ministros jure divino competit populo, controversia gravis est vel ideo, quia pro affirmativa heretici tamquam pro aris et focis (Misterio scilicet suo firmando) certant; ac in favorem sue sententiae videntur posse producere SS. concilia, Patres, imperatores, iura civile et canonicum, historias, Theologos, et Pontifices ipsos. Sed veritas facile elucescit, si praeter supra notata observes: Questionem non procedere nisi de jure divino. Nos enim libenter concedimus, tuisse olim in plurimis provinciis consuetudinem tempore SS. Chrysostomi, August., Leonis M. etc., immo ut Blondellus contendit, usque ad annum 1000. ut populi consensus et suffragium etiam in electione Pastoris requiretur: quod ut ex indulgentia, non ex necessitate ulla factum constat, ita propriogravissima incommoda, quae usque ad sanguinarias discordias et cedes procedebant, merito posteri ablata est populo electio ant postulatio, solumque reliatum est testimonium vitae et morum, quod adhuc in omnibus ordinacionibus expascitur a populo per diaconum; quamvis jam hoc forte magis ad ceremoniam et morem, quam ad rem faciat.

Probatur ergo veritas haec 1. Quia si juris divini: Ergo vel naturalis, vel positivi. Si secundum, ostendatur ex Scriptura. Si pri-

mum, ergo etiam in veteri lege debuit observari, quod tamen constat non esse factum. 2. Christus voluit, ut Apostoli successoresque eorum gubernarent Ecclesiam ea ratione, qua ipse praeiens eam gubernaverat. Sed ipse elegit Apostolos et discipulos sine ullo multititudinis suffragio. Ergo. 3. Oibus non convenit, ut pascant, et regant: Populi autem sunt oves, et eligere Pastores pertinet ad gubernationem. Quod vero ait Amesius: « Electionem pertinere quidem ad regimen constitutendum, non esse tamen actum regiminis »; falsum esse constat, vel ex praxi Protestantibus communissima: qui hodie plenisque in locis hanc populi suffragationem omnittunt, et contra per Principes et eorum Consistoria Ecclesiastica destinataria Pradicantes plebi fere prorsus incogniti. 4. Apostoli Episcopos a se creatos mittentes ad populos absentes et infideles: Ergo sine suffragio multititudinis. 5. Exempla petitorum id evincunt. Nam teste S. Hieron. epist. SS. « Alexandriae a S. Marco usque ad Dionysium presbyteri semper unum et suo numero electum, in excelsiori gradu collocatum Episcopum nominabant. S. Athanasius Frumentum Indis nihil cogitantibus Episcopum creavit. S. Greg. M. misit Anglis S. Augustinum: ubi si gentes converterentur, jussit eum creari Episcopum Anglicorum ab Episcopo Arelatensi. Similiter S. Bonifacius Germanis nihil cogitantibus a Gregorio II. Papa creatus est Archi-Episcopus. 6. Denique dissidentes valde hanc popularem electionem tum imperita plebis in discernenda persona apta ad officium Pastorale: tum quia in plebe fere semper vincit major pars meliorem, unde non mirum, si mali ad illis elegantur, ut S. Chrysost. lib. III. de Sacerdotio queritur suo tempore factum: tum quia talis modus eligendis obnoxius est tum multis, ut testatur SS. August., Hieron., Ruffinus etc.

Objicit cum Calvinus Amesius: « Si tam incommoda esset haec ratio eligendi, veteres eam tam diu non tolerassent. Testatur autem Azorius, eam durasse usque ad Carolum M. ». Resp.: Consuetudo irreverserat in Ecclesiam, ut paulatim etiam populus cum clero haberet jus suffragii, quod inde factum, quia prius testimonium multititudinis de vita eligendi requirebatur: sicut ergo paulatim irrepsit, ita sensim sine violentia debuit exterminari. Arguit Amesius impudenter Bellarminum *impudentem*, quod dixerit:

Apostolicis temporibus inscio populo Pastores fuisse electos, « cum nullum vestigium ejusmodi electionis in tota Scriptura reperiatur ». Sed contrarium plane verum est. Nam etsi viros testimonio populi probatos ipsi Apostoli delegerint, nusquam tamen electio et missio populo tribuitur: vel adversari aliud ostendat, si causa cadere nolint. Cardin. Cusani auctoritate, quam pro se Amesius allegat, tanti non facimus; neque eum, ut caelis *Catholice* contradicentem, putamus audiendum. Tantum ille apud nos obtinet, quantum ejus fundamenta, e quibus nullum est, quod probet, electionem populi esse de jure divino.

§. I.

Solvantur argumenta hereticorum.

1. — « Actor. I. vers. 23. nec Matthias adscribitur Collégio Apostolorum, nec Diaconi Actor. VI. vers. 5. creantur nisi populo eligeant et approbant; et Act. XIV. vers. 22. creabant quidem presbyteros Paulus, et Barnabas, sed tota multitudine manibus sublatis declarante, quem habere vellet. Nam mos erat Gracorum, ut per elevationem manuum suffragia darent in electionibus, quod significatur per ly *λαβοντες*. » Resp.: De S. Matthia nullibi dictur, eum a multitudine electum, licet ea electio populo, coram quo facta est, placuerit. Unde enim probatur, non solos Apostolos misse sortes? Respond. 2: Diaconos elegit multitudo ex concessione Apostolorum, non ex iure divino. Item, questio hic est de electione Pastorum, non vero Diaconorum, qui praeficerentur mensis. Resp. 3: Este, cooperatus sit populus electioni, quomodo hinc sequitur, id necessario ei jure divino factum. Resp. 4: Neg. simpliciter, in sensu Scripturæ Evangelicæ, et SS. Patrum, γιργονία nequaquam significare electionem per suffragia, que manuum elevatione fieret, sed impositionis manuum ad Ordinis sacramentum imperitendum; quod probatur: Tum quia sepe in Scriptura tribuitur Apostolis ipsis: quorum tamen non erat manus extenderet ad suffragandum, sed ordines conferre: Tum quia Actor. XIII. vers. 2 cum Spiritu S. dixisset: *Segregate mihi Saulum et Barnabam ad opus etc.* Scriptura ait: *Tunc orantes et jejunantes, imponentesque manus, dimiserunt illos etc.* Quid hic profuisset elevatio manuum ad

suffragandum, ubi jam Spiritus S. omne dividuum sostulerat?

II. — Argum.: S. Cyprianus lib. I. epist. 4. inter alia multa, que proferit pro populi iure in electione Ministrorum, haec habet: « Plebs maxime potestatem vel eligendi dignos Sacerdotes, vel indignos recusandi habet: quod et ipsum videmus de divina auctoritate descendere ». Resp.: Cyprianus non vult dicere, descendere ex iure divino, sed ab exemplis divinis. Porro exempla nullam faciunt legem vel ius. Amesius I. : « Cyprianus procul dubio voluit, quod disertis verbis dixit, descendere haec a divina auctoritate, et secundum divina Magisterii exempla. Que mandantur vel approbantur a Deo et rationibus illis nituntur, que a Deo principiantur observari, aequa rem faciunt esse de jure divino, atque præceptum directum. Sed talia exempla proferuntur et ita declarantur a Cypriano. Resp.: Quod ex divino consilio procedit, etiam est ex auctoritate et Magisterio divino; quis tamen ideo dixerit, omne consilium divinum esse præceptum divinum, nisi Novatores, qui contra sensum totius antiquitatis consilia cum præceptis confundunt, ut lib. seq. videbimus. Bellarm. 2. : Cyprianus tribuit populo potestatem suffragandi more testis tantum, non iudicis; quod probatur sequentibus ejusdem verbis: « Servandum est... ut ad ordinandas rite celebrandas, ad eam plebem cui prepositus ordinatur, Episcopi ejusdem provinciarum proximi quibus convenient, et Episcopus deligatur plebe presente, quo singulorum vitam plenissime novit, at uniuscujusque actum de eius conversatione perspexit ». Sed replicat Amesius: « Hoc non est habere potestatem eligendi et recusandi. 2. Si hoc ita fuisset, tum plebs esset immunis a contagio delicti, eum Sacerdoce peccatore communicans: quod Cyprianus negat. 3. Tum etiam non teneretur a peccatore preposito se reparare, quod ille affirmat. Fustra certe haec omnia scripta fuissent plebi si plebis non esset judicare ». Resp.: Hinc non evinel iudicium auctoritativum, quod tamen probandum erat. Et quamvis hoc etiam concederetur, adhuc non inferretur, id esse ex aliisque præcepto divino, sed ex consuetudine recepta ob exempla quedam S. Scriptura etc.

III. — Argum.: « Cuiuscunque claves regni celorum ab ipso Christo sunt traditæ, penes eum est jus vocandi Pastores Ecclesie: sed traditæ sunt toti Ecclesiae Matth.

xvi. vers. 19. Ergo ». Resp.: Disting. maj. Cuiuscunque traditæ sunt finaliter (seu in commodum ipsius) penes illum est potestas vocandi Ministros. Neg. maj. Cuiuscunque traditæ sunt ministerialiter, concedo. Sed traditæ sunt toti Ecclesiae « finaliter », hoc est, ad hunc finem, ut usus earum cedat in bonum totius Ecclesie, concedo min. « Ministerialiter », id est, ut quivis de Ecclesia sit etiam Minister clavium, ita ut possit exercere potestatem clavibus contentam: Neg. minor. Quis enim dicat, claves concessas singulis de plebe? Amesius hic replicat ex Tract. de Eccles. et polit. potestate Simonis Vigorii jurisconsulti schismatici: « Affingit schole Parisiensi errorem illum, quod Christus fundando Ecclesiam, prius, essentialius et immediatis claves, seu jurisdictionem dederit Ecclesie toti, quam Petro etc. ». Sed haec impostura iam supra rejecta est.

IV. — Argum.: « Cujus est discernere Doctores a seductore, Pastores a lupis, probare sanam doctrinam, Christum et non alienum sequi, anathematizare eos, qui aliud Evangelium prædicant etc. ejus est vocare Ministros Ecclesie: Sed oibus Christi seu auditoribus, vi divini præcepti illa prædicta incumbunt. Matth. VII. vers. 15. Joan. V. vers. 39. Galat. I. vers. 9. Ergo et ius eligendi et vocandi. » Resp.: Hoc argumentum absurdissime everit totum ordinem in Ecclesia a Christo et Apostolis constitutum: sic enim oves erunt Pastores, et discipuli supra magistrum, Distinguendum igitur inter triplex iudicium, scilicet simplicis assensus, discretionis, et auctoritative decisionis. Primum competit omnibus fidelibus, etiam rubibus: secundum doctis quibuscumque: tertium Prelatis. Ob primum et secundum iudicium fidelibus laicis competit ius vocandi Ministros. Per quæ evanescent multiplices Amesii populares replica. Afferit deinde ex Card. Cusano tamquam « forte rationem: consensum populi esse necessarium, scientiam legis ex ore Sacerdotum requiri; ac insuper ex falsa doctrina, quæ ex ignorantia vel malitia Sacerdotum seminaretur, populum non excusari. Unde si non deberet populi consensus intervenire in Praeside, in iuste puniretur ex ignorantia vel malitia Sacerdotis; cum ad ejus presidentiam, eorum consensus numquam interveniat: nihil enim potest tunc populo imputari ». Ita Cusanus. Sed si traditæ sunt toti Ecclesiae Matth.

conque idem dicendum esset, quod tamen manifestum est repugnare communi præxi etiam Heterodoxorum. Ad hoc ergo, ut populus securus sit de probitate doctrinae sui Pastoris, plane sufficit haec humana et moralis diligentia et cura, ut sciens suum Pastorem esse confirmatum a Sede Apostolica, aut ab habentibus potestatem a Sede Apostolica: emissa fidei professionem: non laborare de cetero ulla suspicione heresiv, vel schismatis, nec predicare alia quam que communiter aliis Catholicis. Hoc si observassent misera gentes sub orturbarum Lutheri, numquam ab eo, vel a Calvinio, Zwinglio, Mennone, aliisque Novatoribus in tot sectas se abduci posse fuisse.

V. — Argum.: « Episcopi non sunt domini, sed Ministri Ecclesie I Corin. iii. vers. 1 Petr. v. vers. 3. Ecclesia est columna et firmamentum veritatis I Timoth. iii. vers. 15. Ergo summum tribunal iest penes Ecclesiam, non penes Episcopos: Ergo non hi, sed illa potest vocare Ministros. » Resp.: Duplex est Ministrorum genus; aliud servit obediendo, ut mancipia; aliud imperando, ut Magistratus, Padagogi etc., ut jam supra dictum est de Rom. Pont. At instant Amesius: « Qui ministrant alicui societati regendo et imperando, possunt, solent, et ex communi lege, debent eligi ab illa societate ». Resp.: Itijs asserti falsitatem clamant omnia regna, Principatus etc., qua per successionem deferuntur. Et cur, queso, Christus non potuisset etiam hanc, scilicet reliquam curam gubernanda Ecclesie, committere suis Apostolis, corumque successoribus?

Denique Amesius urget testimonia conciliorum, Patrum, imperatorum, Pontificum etc. Et ad Bellarmi*n* responsione: quod hec omnia non testentur de jure-divino, ait: « Supponere et illustrare ea testimonia ius divinum; testarique potestatam, quam Papa sibi et suis jam arrogat non esse juris divini ». Resp.: Prius dicit, sed non probat: Posterior in sano sensu posse admittit; nempe, non esse juris divini, ut electio fiat hoc vel alii determinatio modo; Est tamen juris divini, ut Papa tamquam caput Ecclesie non patitur modum eligendi Ecclesie nouum. Exempli electionum, que Blondellus ex historia ecclesiastica sine fine coacervat, in quibus etiam intervenit suffragium vel testimonium aut consensus populi, nihil ad rem faciunt. Etsi enim ea omnia verissima

essent: non inde inferretur, aut id factum esse universaliter, aut factum ex jure divino.

S. II.

Gerhardina expediuntur.

Gerhardus disp. 13. th. 3. ex Bellarm. sic argumentatur: « Quicunque modus eligendi Ecclesie Ministros conformis est exemplo Ecclesie Apostolice et primitive, ille est omnino optimus, et merito ab Ecclesia observatur: At modus eligendi Ecclesie ministros iste, quo populus cum clero Episcopum elegit, est conformis Ecclesie Apostolice et primitive; Ergo. » Minorem ait esse Bellarm. cap. 7. Resp.: Bellarmius usquam dicit Apostolos eum modum passim observasse, sed potius contrarium expresse probat. Quod vero in §. « Tandem, » Bellarm. ait: In quibusdam locis consuetudinem obtinuisse, ut etiam ius suffragii populus usurpare, intelligitur sine dubio jam de fine quarti saeculi, aut initio quinti, cum id probet ex S. Chrysostomo. Est ergo minor falso affecta Bellarmio. Major propositio, eti speciem habeat veritatem, est tamen universaliter falsa. Ut enim quoad hoc optime Erasmus in epist. ad Vulturium observavit: « Cum Ecclesia, siue res ceterae omnes mortalium, habeat rudimenta, progressum, et summa; nunc subito illam ad primordia revocare nibilo sit absurdius, quam virum adulterum ad cunas et infantiam velle retrahere. Multa secum deferit tempus et rerum status, multa commutavit in melius. Olim clanenum in aedes privatas conveniebant pauci Christiani, nunc in templum publicum et consecratum. Utrum docentius? Nimur hoc, Olim in eomis sumebatur Eucharistia, in quibus, teste Paulo, alias esuriebat, alias ebrium erat: nunc a jejuniis sumitur ad sacram mensam. Utrum religiosius? Olim in Ecclesia alias habebat hymnum, alias Apocalypsin, alias psalmum, alias loquebatur linguis, alias prophetabat, et interim gariabit muliercole: nunc certis hominibus distributa sunt officia, ceteri taciti complicitique auscultant aut orant. Utrum religiosius? Olim in nocturnis vigiliis curstibatur ad sepulcrea Martyrum, a pueris, puellis etc. Atqui flagitia, que sub umbra pietatis commitebantur, persuerunt ut hoc vigiliaveri.

dabatur in manum, ut domi cum vellent sumerent, qui accepissent: at cum existarent qui tractarent indigne, qui ad artes magicas abuterentur, mutata est in melius consuetudo. Olim populi suffragii creabantur Episcopi: ejusdem libidine dejiciebantur, interdum lapidabantur. Res erat plena tumultus, interdum et cedis. Itaque res ipsa persuasit, ut penes paucos ac certos homines esse ius designandi Episcopos, aut etiam subinventi. Olim Episcopi apud populum loquentes, cogebantur scientiam quid exhibere, non aliter quam histiones, quorum actio nisi placet populo, non optimo judici, sibilis ejiciebantur proscenio. Atque interdum audiebantur indecora acclamationes, incomposite manuscum jaectantes, aliqui turbulenti gestus, sibili, cingulati, si quid discipuluerint, aliaqua qua vulgus et circis et theatris secum ferebat in Ecclesiam Dei. Quarier hoc frequenter S. Joannes Chrysostomus, nonnumquam et Hieronymus. Nunc e suggesto dicentem tacite multaque cum reverentia auscultant omnes. Utrum queso, templo dignus?... Quid multus? Si Paulus hodie viventer, non improbat, opinor, praesentem Ecclesie statum; in hominum vita clamaret. » Haec valde sapienter Erasmus: utinam ubique ita sapienter ad sobrietatem? Unde patet quid de maiore illa sentieundum.

Th. 4. sic arguit: « Quicunque iuri praedecessorum suorum in aliqua re cedit, illius praedecessores ius aliquid in ea obtinerunt. At Constantinus IV. cessit iuri suorum praedecessorum, ut fatetur Bellarm. Ergo praedecessores Constantini ius aliquod in creatione Pontificis obtinuerunt; et per consequens, non ex nulla consuetudine, concessione et conniventia, sed ex iure descendit, quod Pontifices Rom. sine approbatione imperatorum creari non potuerint. » Resp.: *Jus illud potest et de vero, et ex existimato vel patatio accipi.* Qui autem dubitet, posse ius verum humana consuetudine acquiri? Certe nec umbra hic juris divini appareat, de quo tamen solo tis est.

Th. 6. ita colligit: « Leges divinae et humanae electionem sponsi tribuant sponse, ac probent, ne invite alicui sponsus assigetur, ut fatetur Bellarm. lib. de matrin. cap. 8. §. Sed ut. Ergo cum Episcopus sit Ecclesie sponsus, juxta ius canonicum, et canonistas; utique in Ecclesia idem observari debet, ne scilicet ei invite obturatur.

Tom. VII.

Episcopus, sed ut expressus ejus consensus accedit. Ex hac ergo comparatione multi firmius hoc colligitur, quam Bellarmius oppositum colligit ex comparatione cum Pastoribus et oibis ». Resp.: *Omnis quidem comparationes aut similitudines claudicare, sed illam priorem multo amplius quam posteriorem. Et haec quidem posterior apte ostendit, non convenire oibis ius gubernandi seipso, aut sibi pro arbitrio constituti Pastores, cum hoc ad Principem Pastorum potius pertineat. Illud autem prius manifeste fallit in plurimis, ut nec Lutherani negare queunt. Nam si esset necessarius talis expressus consensus, nec Apostoli nec eorum Successores potuerint mittere Episcopos ad provincias et urbes primum convertendas: irrite essent omnes missiones et creationes Episcoporum alter facta: deberet idem servari in quibusvis Parochis etiam pagorum: (que enim hic disparitas)? Hoc autem reprobata communis præx etiam Protestantum.*

CAPUT XI.

Docet hoc cap. Bellarmius: *Ordinem Ecclesiasticum accipi vel proprie, vel communiter. Proprie dici eos, qui certo ritu sacro et solemniter ab Episcopo conferuntur, et ad certum ministerium sacrificio divino exhibendum referuntur. Et sunt septem: sacerdos, diaconus, subdiaconus, acolythus, lector, exorcista, et ostiarius. Etsi enim Episcopus et presbyter distinguuntur; tamen quantum ad sacrificium, idem omnino mysterium exhibent, ac proinde unum ordinem faciunt; sicut etiam lector et cantor. Communiter autem dicuntur ordines illi omnes, qui quomodocumque dedicantur divinis obsequiis, etiam si non referantur ad sacrificium. Et sic ordines dicuntur aliquando a Patribus etiam monachi, virginis, viduae Deo sacratae, et laborantes in sepeliendis defunctis. Septem illi ordines proprie dicti omnes erant in usu Ecclesie jam tempore S. Cypriani, hoc est, ante 1400. annos. Ut enim testatur ei coetus S. Cornelius P. in epistol. ad Fabian. apud Euseb. lib. vi. hist. cap. 33. In Ecclesia Rom. tunc erant presbyteri 46., diaconi 7., subdiaconi 7., acolythi 42., exorcista cum lectoribus et ostiariis 72. Horum omnium mentio fit etiam in conc. Romano sub Sylvestro, item Laodiceno, et Carthag. IV. De officiis singulorum non est opus hic agere, tum quia recurret occasio*

infra, cum de sacramento Ordinis agetur: tum, quia cum plerosque illos Ordines explodant heretici, frustra cum illis de certis singulorum functionibus disputaretur. Amesius ab omnibus se facile expedire convicando, et coecysmum suum iterando: « Ex septem illis, inquit, Ordinibus, quos nobis tradunt, quinque sunt, quorun ipsim patent nullam haberi mentionem expressam in Scriptura; cum tamen 1. Ministri omnes Ecclesiastici debant a Deo constitui in Ecclesia, I Corinth. XII. vers. 28. A Christo donari, Ephes. IV. v. 41. Et constitui a Spiritu S., Act. XX. v. 28. 2. Debent a Spiritu S. accipere dona suis ministeriis convenientia, I Cor. XII. v. 4. 3. Debent ministeria obire a Christo D. directe pendentia, v. 3. 4. Debent operationes exercere Deo ipso in illis agenti, v. 6. Qui igitur hoc sibi arrogant, ut novos Ministros proprie dictos in Ecclesia constituant, isti 1. peccant in Deum, Christum, et Spiritum S., quorum locum et thronum non reverent occupare. 2. Injuriam faciunt illis suis creaturis etc. 3. Gravissimam inferunt injuriam Ecclesie Dei etc. Major præsumptio vix potest cogitari, quam præscribere Dominum, quos et quibus habebit pro sua sorte, et quibus ipse erit sors; cum iuxta Bellarm. Ministri illi sint sors Domini, et Dominus sit sors eorum ». Deinde thes. seq. pergit calumniari, dicens: « Absurdum commentum est ex idololatria Missatica profectum etc. » Respond.: Amesius more suo verba S. Scripturæ ad suos errores detorquet, et non tam presentem, quam antiquissimam Ecclesiam Christianam atrocissimis afficit injuriis. Nam in cap. XII. priori ad Corinth. Apostolus ex instituto agit de gratiis gratis datis, docetque eas variis varie a Spiritu S. distribui, et quemlibet in Ecclesia debere suo gradu et gratia contentum vivere etc. Quid vero hoc ad SS. Ordines ecclesiasticos? et quibus libenter fatemur, non esse a Christo immediate institutos nisi Episcopos et presbyteros; ceteros ab Apostolis, aut certe Apostolorum proximis successoribus: nam subdiaconatus et quatuor minoribus, quos exprimit S. Cornelius loc. citat. sine dubio jam dii erant ante ipsum in Ecclesia instituti. Quid enim, queso, incongruus habet, quod Christus præcipuum Ordinis sacramentum ipse instituerit, Apostolis autem determinandum reliquerit, quos Ministrorum ordines stabilirent, et quibus ceremoniis hi initiandi essent? Blasphemias in SS. Missam

Sacramentarii hujus non est opus hic excutere; fiet infra. Consequenter enim ille hic loquitur, cum ait: « Quod referatur ad Eucharistiam sub ratione Sacrificii proprie dicti, hoc facit septem illorum ordinis Pontificios, septem gradus sacrilegii spiritualis ». Quia vero faciliter advertit, suas blasphemias etiam in prisac Ecclesiam redundare, conatur th. 3. persuadere, incognitos quinque illorum ordinis duobus primis saeculis fuisse, et que ex Clemente et Ignatio M. pro illis citantur, esse apocrypha. Sed ut deinceps gratis (quod Adversarii nequeunt probare) in primo saeculo non fuisse adhuc eos ordines eo modo et ritu institutos, sed deinceps in secundo vel etiam tertio post Christum saeculo: quid hinc sequitur? Viros illos Sanctissimos in eorum institutione horrenda sacrilegia commisisse in Deum, Christum, et Spiritum S.? Ita plane damnat tertii, quarti, quinti saeculi Ecclesiam universam horrendi sceleris. Certe in Carth. IV. concilio, quod celebratum est A. C. 436. non ut res nova instituitur, sed ut antiqua restituatur omnium Ordinum officium, et ritus quo singuli initiantur, isdem prorsus verbis, quibus hodieque Catholica utitur Ecclesia. Nec opus diuisus inhaerere in excutientis Amesii blasphemis.

Etiam Gerhardus hic carpit Bellarminum, sed moderatius quam Calvinista. Ait enim th. 11. « Bellarminus non audere originem SS. Ordinum a Christum et Apostolos revocare ». Respon.: Transeat; quid hic error aut mali? Cur Christus non potuit relinquere Ecclesie determinationem illorum ministrantium? Recolantur que paulo ante dicta sunt ex Erasmo. Thes. 43. ait: « Bellarminus sibi ipsi contradicere ea distinctione: qua ordines illi considerantur, vel ut se habent ad sacrificium, vel ut hierarchiam constituent etc. Si enim, inquit Gerhardus, ordines inferiores non sunt hierarchie, ut eodem cap. §. Ad locum. Bellarminus asserit: quomodo dici potest, quod Canonista in numero Ordinum novenario eos considerent, ut hierarchiam constituant? Resp.: Bellarminus aperte loquitur in fine cap. tantum de Episcopis et presbyteris, quod duas distinctas hierarchias constituant. De lectore autem et cantore ait: eos non distinguunt in ordine ad Sacrificium: neque illos hierarchiam constituere, sed hierarchias inseruire. Sed haec et reliqua sunt prorsus levius momenti, neque digna, que contra antiquam Ecclesiam tertii, quarti et seqq.

sæculorum, ab hereticis, omnia novare studientibus, objicentur.

Ad CAPUT XIV.

Hoc cap. agitata questio præcise est: An ex jure divino differant Episcopi a presbyteris? De ecclesiastico enim jure nemo dubitat. Amesius, utpote Puritanus, tamquam pro aris et focis dicunt, non tantum contra Catholicos, sed etiam adversus omnes hierarchicalis Calvinistas in Anglia; et ea de causa inde pulsus est, ut supra dixi ex ejus vita scriptore Matth. Netheno. Sententia affirmans Episcopos a presbyteris distinguunt, contra Lutheranos et Calvinistas definita est in concilio Trident. sess. 23. cap. 4. et can. 7. ubi oppositum damnatur ut heres; ut et olim damnatum est in Aero, ut testantur SS. Epiphanius, heres. 37. et August. de heres. cap. 33. Quam labem frusta ampleri studeat Amesius, dicens l. 1. « Nullam ejusmodi heresis mentionem exstare in conciliis et historiis Ecclesiasticis ». Sed quid opus erat concilium cogere, cum illa Aerii heres, omnibus eius avi Doctoribus explorata esset? Numquid vero illæ duorum sanctorum Heresiologis sufficiunt? Quid opus est singulos singulorum errores a singulis historiis annotari? 2. Ait: « S. Augustinum fatevi in Praef. se incertum, quenam esset regularis definitio hereticorum ». At hoc est nugari. Numquid enim S. Augustinus dubitavit, hanc esse heresem, et si incertus fuisse, quenam sit regularis definitio hereticorum. Hist. conc. Trid. lib. VII. Resp.: Amesius non tantum contra veritatem hac narrat, sed etiam contra illam ipsam mendacissimum Suavis Polani historiam. In hujus enim lib. VI. nihil tale legitur quod hanc controversiam: an Episcopi sint jure divino presbyteris superiores; sed an jurisdictione Episcoporum, ut et ordo eorum sint immediate a Deo? Mendacia Suavis in hoc puncto refellit Card. Pallavicinus lib. XXXII. cap. 14. et 15. Verbo, Amesius confundit hic omnia, et nihil ad rem dicit, sicut et in seqq. ex Durando, Cusano etc. Aliud enim est dicere, Episcopos absolute esse ex jure divino superiores presbyteris, saltem quod collationem ordinum sacrorum, quod nullus Catholicorum, nedum Scholasticorum negat; et aliud est de jurisdictione in foro externo et potestate excommunicandi etc., de quo superest controversia. Ubi iterum fode ac multipliciter labitur Amesius, cum ait: « Non audere Bellarminus dicere, Episcopum esse superiorem quantum attinet ad ordinem, quia Scholastici omnes docuerunt contrarium; mutat igitur Bellarm. phrasim, et superiorum eum vulnus, quantum ad ordinis potestatem; sed superior non potest esse ordinis potestate, qui non est superior ordini; quia ordo et potestas ordinis, ex natura

rei et iure divino pari passu incedunt; et certe cum omnis potestas ordinis sit potestas clavium; ac claves non alio gradu a Deo tradantur Episcopis quam presbyteris, fieri non potest, ut habeant illi maiorem ordinis potestatem iure divino. » Resp. : Tot fere hie sunt Amesii, si non mendacia, salem errores et lapsus ex inscitia, quot lineæ. Numeremus. 4. Falsum est, Bellarminus non ausum dicere etc. Quidni ausit dicere, cum re ipsa nulla sit differentia inter uerumque, nisi pure quoad voces? 2. Nimirum falsum est, omnes Scholasticos docere contrarium. Excepto D. Sofo et antiquioribus nonnullis, opussum communiter et certo doceatur, ut infra patet, cum de sacra. Ordinis tom. 3. agetur. 3. Falsum est, ordinem et potestatem ordinis semper coincidere, si per ordinem intelligatur ipse character ordinis, et per potestatem, jus exercendi actum ordinis: possunt enim sine dubio frequenter ea duo separari. 4. Enormis error aut inscitia est, quod omnis potestas ordinis sit potestas clavium; et enim hoc verum sit in ordine ad absolutionem a peccatis, falsum tamen nimis est modo non in Episcopo respectu sacra. Ordinis et Confirmationis, sed etiam in presbyteris, qui habent vi ordinis sacerdotalis potestatem consecrandi S. Eucharistiam. 5. Falsum etiam est, eodem gradu dari presbyteri, quo Episcopis claves; si sermo sit de potestate clavium adequata, scilicet in foro etiam externo. 6. Denique ex his principiis non potest non inferri falsa conclusio, quam ponit ultimo Amesius. Sed jam demum adstruenda est sententia Catholica, et quidem

I. — De potestate ordinis probatur: Quia solus Episcopus potest ordinare presbyteros, ut constat ex continua traditione Ecclesiae apud SS. PP. Dionys., Damas., Hieron., Chrys., conc. Ancyra., Theodor., Leon. etc. Unde S. Epiphanius, haer. 73. « Aerii furorem (sic enim vocat) perstringens, ait: Dicere ipsum Episcopum et presbyterum aequaliter esse, quomodo erit possibile? Episcoporum enim oculo Patrum generator est; (Patiens enim generat Ecclesia); Presbyterorum autem ordo non potens generare Patres, per lavaci generationem generat filios Ecclesia. » Ubi nota: Nisi S. Epiphanius censisset id esse ex iure divino, frustra rogassel: « Quomodo erit possibile? » Possibile enim esset per abrogationem legis Ecclesiastice, aut dispensationem. Amesius

hic 1. configut ad solemne suum, et dicit: « Jus divinum est, quod divinitus promulgatur in Scripturis; quod hic non repertur. » Respond. : Hec uenia et basis est omnium heresum, alibi jam sepius rejecta. 2. Ait: « Concilium Ancyranum contra testatur, presbyteros posse ordinare, sed non in aliena parocchia, sine litteris Episcopi. » At hoc esse manifestum crimen falsi, patet ex cap. 43. cuius haec sunt verba: « Choropiscopis non licere presbyteros aut diaconos ordinare sed nec presbyteris civitatis sine precepto Episcopi, vel litteris, aliquid imperare, nec sine auctoritate litterarum ejus, in unaquaque parochia aliquid agere ». O Graecam Puritanum fidem! 3. Ut S. Hieronymi apertum testimonium eludat, probat ex « Marsilio Putavino (heretico) ordinationem non significare collationem SS. Ordinum sed excommunicam potestates dirigendi ritus ». Sed haec est aperta perversio verbi in Ecclesia notissimi, pertinetque ad Quodlibeticam hereticorum Peripheriem.

II. — Bell. : Esse ex iure divino, ut soli Episcopi ordinent, inde colligitur, quod habebatur irritum, si quid in ea re fecissent, qui veri Episcopi non erant. Greg. III. in Epist. ad S. Bonif. S. Damas. epist. 3. loquens de Choropiscopis, qui cum solum presbyteri essent, Pontificum more ordinare audebant: « Vacuum, inquit, et inane est, quidquid in Sacerdotii summi egerunt ministeriis ». At si presbyteri ex jure divino vi sua ordinacionis idem possent, non esset invalidum, sed tantum illicitum, si contra prohibitionem ecclesie, tale quid facerent. Porro Amesius non videntur haec auctoritates salis antiquae. Sed hoc frivolum esse facile ipsem vidit; ideo instantiam opponit ex « conc. Chalec. can. 6. et dist. 70. cap. 70. canonorum ubi declaratur iritta ordinatio facta sine titulo: et tamen Pontifici non pronuntiabant, tales ordinaciones irritas esse iure divino ». Respond. : Glossa in eum can. recte notat, id intelligentiam de executione ejus Ordinis; hoc est: Eam ordinacionem postea effectu carere, cum vetetur sic ordinantis exercere actus talis ordinis.

III. — Bellarm. : Soli Episcopi, ut ordinarii Ministri, possunt confirmare baptizatos, necon tempa et altaria consecrare. Amesius more hereticorum, ridet hoc posterius. Prius vero ait « esse commune Sacerdotibus; putatque probari ex iure canon. dist. 93. et evinci illa ratione S. Hieron. : Quid

majus est Christo? aut quid potest corpori et sanguini eius anteponi? » Respond. : Jus canon. loquitur de privilegio et delegatione; nos hic de iure ordinario. Ratio ex S. Hieronym. petit nihil evincit in eo, quod pendet a mero arbitrio Dei.

Probatur idem de « potestate jurisdictionis ». I. Ex figura Veteris Test. Nam, ut ait S. Hier. epist. ad Nepot. : « Quod Aaron et filii eius, hoc Episcopum et presbyteros esse neverimus ». Atqui notissimum est, inter Aaronem et filios eius iure divino magnum fuisse discrimen potestatis et dignitatis; Ergo. Nec obstat, quod S. Hieronym. in cap. 1. ad Tit. et in Epist. ad Evagrium dicat: Apostolus perspicuum docere: « Eosdem esse presbyteros, quos Episcopos ». Nam non loqui Hieronymum de potestate ordinis, sed jurisdictionis, manifestum est, cum ibidem excipiat ordinationem, dum ait: « Quid facit, excepta ordinatione, Episcopus, quod presbyter non faciat? » Jurisdictionem autem Episcopalis olim in primitiva Ecclesia, cum pauci essent ordinati Episcopi, seu prima classis sacerdotes, equaliter ab Ecclesia etiam secunda classis sacerdotibus seu presbyteris in actu secundo conferbatur; et ideo ipsi etiam presbyteri tune Episcopi seu Antistites sunt aliqui modo vocati: sicut contra Sacerdotes primi ordinis subinde vocabantur presbyteri, ut patet ex I Timoth. IV. et v. et notav. S. Chrysost. hom. 11. Postea autem cum aucta Ecclesia, ex hac concessione speciali sacerdotibus secunda classis per dispensationem facta, dissensiones et schismata oriuerint, desita ea potestas ipsi ultra committi. Itaque quoad jurisdictionem distinguendum est inter actuum primum et secundum. In actu primo, seu in debito, jus divinum plus jurisdictionis conferit Episcopo quam Sacerdoti; quia ratione Episcopalis munera Ecclesia plus juris illis debet conferre, quam sacerdoti debeat. At in actu secundo aequaliter jurisdictionem potest tribuere simplici sacerdoti et Episcopo, ut olim configit, constat, ac de Choropiscopis docet Bellarm. cap. 17. Recte vero in hanc rem observat Joan. Morinus in lib. de SS. Ordinationibus part. 3. Exerc. 3. cap. 3. num. 15. et 16. « Non omnia statim constituiuntur Apostolos, quae ipsis Christus imperaverat, sed paulatim ut sese dabat occasio, praeferunt quae Ministrorum creatio nem spectabant. Non modo enim inutile, sed etiam molestum illis fuisset, in ipsissimis

Ecclesie incunabulis sacrorum Ministrorum multitudinem et apparatum ad sacrificandum habere, quem postea decreverunt: plures alias sacrorum Ministri sepe fuisse quam auditores. In primis illi initis vix erau Apostolis opus presbyterorum primatum, quia ipsi ubique aderant, et Episcoporum vice fungebantur. Ut quid creassent Episcopos in locis in quibus ipsi vivebant, et Episcoporum provinciam administrabant? Cum quis igitur dicit, in illis initis nullos fuisse in Ecclesia Episcopos, diversa ratione et verum et falsum dicit. Verum, quia aut nullus revera tunc presbyter ab Apostolis factus erat alius superior; aut si qui fuerunt, erant rarissimi; eo quod circumstantes necessitas hoc esse faciendum, nondum eos admoneret. Falsum, quia tunc erant Apostoli unicuique principali Ecclesie presidentes, e qua vicina ut Episcopi facile regebant. Verum multipliciter discipulis, et Evangelio gentibus per varias orbis regiones disseminato, non potuere amplius Apostoli officium Episcopale per seipso prestare, sed necesse fuit, illos in variis civitatibus Episcopos constitutre, quorum ope Ecclesias ut Archiepiscopi et Primates regebant. Hoc autem Apostoli fecerunt, non proprio arbitrio aut humano sensu dicti, sed Spiritu S. impulsi, qui inspirabat illis quaecumque ad bonum Ecclesie regimen conducebant. » Ita Morinus; qui in num. seqq. idem in particuliari praestat, progressum Evangelicae praedicationis velut in tabella describens. Ex quibus omnibus facilmente dissipantur nebulae Puritanicae ab Amesio aliisque hic ex SS. Script. objecta.

Bellarm. 2. : Apostoli jure divino maiores fuerunt 70. discipulis: sed Episcopi Apostoli succedunt, et presbyteri 70 Discipulis: ergo Episcopi presbyteri maiores sunt iure divino. Nec evadit Amesius cum ait: « Nisi in assumptione, Episcopi ita dicantur succedere Apostolis, ut sint etiam Apostoli, vel eundem gradum cum ipsis obtineant, idque iure divino; syllogismus est falsus quoad formam ». Nam certum est ex concil. Neocas. cap. 13. SS. Damaso, Hieron., August., Leon. M., etc.: Episcopos succedere Apostolis: « Eaque saltem certum est, Episcopos (excepto Romano), non succedere in ipso Apostolatu, ut tom. I. lib. III. probatum est. Restat ergo ut succedant in munere Episcopali. Magis futile est quod subdit Amesius: « Si nonnulli Patres ludant ejus-

modi comparationibus, usum posteriorum temporum spectantes, hoc jus divinum non attingit». Nempe sanctorum Patres et concilia in re tam seria ludunt Amesio! nec sunt Novatori satis venerandæ antiquitatis.

Bellar. 3. : Ipso tempore Apostolorum presbyteri suberant Episcopis I Tim. v. vers. 19. *Adversus presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus vel tribus testimonib. Peccantes coram omnibus argue, ut et exteri timorem habeant. Quibus verbis posset clarus exprimi officium et auctoritas iudicis in subditos? Hinc certe colligitur, Episcopum exequi tria illa solemnia, quibus apud Romanos iudicis officium continetur: Dat enim potestibus in presbyteros actionem, et actionis formulam: Cognoscit de controversiis: Et ius dicit, sive lite contestata sententiam pronuntiat, non tantum in presbyteros, sed omnes Christianos. Hinc S. Epiphanius arguit super illud Apostoli cap. I. presbyterum ne objurgaveris. « Quid, inquit, attinebat Episcopo verare, ne presbyterum objurgaret, nisi maiorem ipso potestatem haberet? Non alium ex presbyteris praecepit, ut accusationem contra Episcopum non admitteret, aut ut Episcopum non objurgaret, etc. » Amesius praecularum huius invenit effigium: « Nolla, inquit, ibi fit mentio Episcopi, sed Timothei Evangelista ». At certe non Evangelistam, sed Episcopum in teta Epistola Paulus instruit, ut communiter interpres agnoscent; ac præcipue eum mandat, *ne manus cito cuiquam imponat*, quod sine dubio non est Evangelista ut sic, etsi prædicando Evangelium Episcopum vel maxime illud monuit Apostoli II Timoth. iv. vers. 5. *Opus fæc Evangelista*, impluat. Cætera effugia Amesii sunt multo ineptiora, et plane indigna relata, nedum responso: uti et quæ th. seq. ad testimonia SS. Ignatii, Clementis, Dionysii, Irenei, Tertulli, eludenda producit. Nam sequentum seculorum testimonia facile admittunt isti Puritani; sed aiunt, hanc fuisse operationem mysterii iniuriantis Antichristianæ. A qua blasphemæ calumna Puritanorum seu Presbyterianorum, aut potius Independentium, etiam ex ipsis Calvinianis Hierarchicis eis vindicavit proprii tractatu Henricus Hammonds Theol. Professor, Londini M. DC. LI. præsertim contra Davidem Blondellum Puritanum Gallum. Immo e Protesstantibus Jacobus VI. Rex magnæ Britannie in sua Monitoria ex jure divino hanc*

Episcoporum auctoritatem supra Presbyteros ita esse manifestam agnovit, ut scripsit: « Episcopos in Ecclesia esse debere tamquam institutionem Apostolicam, ac ordinacionem proinde divinam, contra Puritanos semper sensi... Quo studio in Episcoporum et Ecclesiastice Hierarchie defensionem semper incubui, eodem in confusam illam anarchiam Puritanorum invetus sum, etc. » Porro quæ novissime Salmasius et Blondellus pro Puritanica ista heresi commenti sunt, maxime circa SS. Hieron., Ignat., Polycarp., etc., eruditè discussi, non modo duabus libris contra Salmasium P. Dionys. Petavii in tom. III. Dogm. Theol. sed etiam aliis duabus libris in Appendice tom. IV. e cuius Epilogi, quia valde memorabilia sunt, libet hic pauca adscribere: « Prepostore, inquit, illius opinionis (Puritanica) illius ac periculis est ejusmodi, ut ea recepta Christi leges et instituti vulnerant, ac tota funditus labefactetur et intercidat Ecclesia, que sine Episcopatu et Ordinuum ac functionum crimine non potest ita, ut a Christo condita est et ordinata, subsistere. Huc additæ fustas et exitiosas clades, quas ex hac heresi partim accidisse videbam, partim, nisi intercessum esset, eventuras prospereram, maxime autem in Anglia, in quam pestilentia tum illius vis incumbere cooperat. Atque hic ibidem postremus rerum est consecutus exitus, ut illa mea non tam conjectura suspicantis, quam certo prævidentis videatur esse predictio. Quamquam non mihi hanc assumo potius, quam Jacobo regi tribuo, illius parenti Caroli I cuius miserabilem necem luctuosissimam tragediem postremus actus exhibuit.... Ergo id quod methodum tenebat, re ipsa factum auctoribus isdem et architectis Puritanis, tandem illud regnum suis usurpavit oculis, finitima ac longinqua terrarum regiones et nationes non sine horro, ac tam diri facinoris executione didicunt. Hic nimisimum sacrilegia illius doctrinae fructus exstitit: lumen exitum et hoc opere pretium fanatici Puritanorum libri peperunt, qui excusso primum e populo, rum cervicibus ecclesiasticorum Principum, quod Christus impuserat, jugo, alterum subinde civilis regisque dominatus, ab eodem injectum auctore repulerunt. » Monitum autem Jacobi regis ad Carolum filium in βασιλικῷ δώρῳ de cavendis Puritanis hoc est: « Hic e Ministerio homines nonnulli præcipites, ignei, audaces, factiosi, unum

furoris sui præsidium in paritate colloca- runt: qua freti homines improbi, audaces, imperiti, pios, sapientes et modestos redar- guerent. Est hæc paritas mater confusio, inimica unitatis, quæ est ordinis parentes: quod genus si ut in Ecclesia, ita et in Re- publ. quoque obtineret, omnia certo certius misceri necessa foret. Si utramque ames, ex utraque pestem hanc egere: Puritanos, in- quam, quos nec beneficia devincias, nec iurejurando fidos facias, nec promissis con- stringas; sine modo ambitiosos, sine causa maledicos, nec quidquam spirantes nisi se- ditiones et calumnias. Quibus una conscientie regula est, non divini verbi auctoritas, sed commentorū suorum vanitas. » Ita Jacobus rex. Testimonium hoc verum est, et vel solum sufficit ad confundendā elogia, que Nethenus Amesio perhibet.

Porro confirmant præcedentia omnia ex præcepti Ecclesiae, qua in conciliis etiam vetustissimis non nisi Episcoporum fuit auctoritas judicialis et decisiva. Item, pluri- mis in locis legimus presbyteros ab Episcopis excommunicatos, nusquam autem Episcopos a presbyteris. Amesius 1: « Hoc est impudentia, vincere, non argumentum ». Re- spondeo: Id quidem de Amesio verissimum est, sed non de Bellarmino. Subdit quidem Amesius: « Eusebius ipsa a Bellarmi. hic lau- datus, disertis verbis testatur: Presbyteros et Diaconos fuisse in synodo Romana, lib. vi. cap. 43. Presbyteros et Doctores fratum in villis, in alia synodo fuisse presentes, cum aliis ex fratribus, lib. vii. cap. 24. in alia Presbyteros et Diaconos infinitos, lib. vii. cap. 28. » Sed quid hoc ad rem? Interfau- sane et laici, et adhuc in Tridentino etiam plurimi: At non queritur, qui possint inter- esse, sed qui possint interesse cum judiciali suffragio? Amesius 2: « Nusquam legimus in Scripturis, excommunicandi jus esse unius Pastoris, sed legimus esse cœtus coacti. I Corinth. 5. » Respon.: Non hoc legimus, sed glossa hæc est Puritanicae verborum Apostoli v. 4. Certe nec in specim id inde colligitur, cum potius contrarium Apostolus indicet; expresse enim dicit: *Ego iudicavi*: Nec nisi suo nomine iubet in publico Corinthiorum consessu, ad terrorem aliorum, ex- communicationem solemniter infligi, ut ex- ponunt SS. Chrys., Ambros., Anselmus, etc.

Ad CAPUT XV.

Hæretici in patrocinium sui erroris trahe- re conantur Paulum, Epist. ad Phil. I. vers. 1. ubi « Ministri unius Ecclesie distribuuntur in Episcopos et Diaconos ». Resp.: Nomina illa, Episcopus et presbyter, Apostolorum tempore omnibus sacerdotibus communia fuisse, licet res ipsæ et potestates distinctæ essent. Sic Act. xx. vers. 28. Paulus ad Se- niiores Ecclesie Ephesinae ait: *Attende vobis et universo gregi, in quo vos Spiritus S. posuit Episcopos*, hoc est, presbyteros et pastores, (ut probabiliter aliqui exponunt, quamvis non improbaliter alii etiam de Episcopis sub Ephesino existentibus id acci- piant), *regeret Ecclesiam Dei. Unde Paulus tan in Epist. ad Philip. quam I Timoth. iii. ab Episcopis immediate transit ad diaconos, non nominando presbyteros, quia scilicet eos nomine Episcoporum intelligit. Vide Corn. a Lapide in loc. Apost. et quæ supra ex Joanne Morone notantur, ex quibus facile evanescunt replicae Amesina, uti et ea que in th. 10. ex Tit. 1. vers. 5. et 7. ac th. 20. ex I Timot. I. v. 3. profert. Ex promiscuo enim usu vocis Episcopi et presbyteri, nul- lum potest desumiri argumentum. Ejusdem rationis est, quod th. 21. urget ex I Tim. iv. quod Timotheo dicantur *impositæ manus a presbyteris*. Nam vel hic sumunt *presbyterium* stricte, quod collatum est Timotheo per impositionem manus Episcopi, ut volunt nonnulli interpres; vel (ut melius interpretantur Graci), *presbyterium* hic significat cetum Episcoporum. Ex Apostolico enim traditione plures Episcopi debent manus imponere novo Episcopo initiando.*

Porro Achilles Amesii et Puritanorum omnium desumitur ex S. Hieron. in cap. I. ad Tit. ubi ait: « Episcopos magis consuetidine, quam dispositionis Dominicæ veritate presbyteris esse majores ». Et in Epist. ad Evagrium ait: « Apositolum perspicue docere, eosdem esse presbyteros, quos Episcopos ». Sed responsio patet ex dictis. Quidquid in omnem partem asseratur, illud semper manet certum, S. Hieronymum de potestate ordinis minime, sed ad summum de po- testate jurisdictionis loqui, et forte non omnino ubique constanter et eodem modo: Quod nullum Catholicæ veritati præjudi- cium afferre potest. Nec est opere pretium hic pluribus hærente. Videantur quæ Peta